

# KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY  
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH

**Predplatná cena :**  
Na celý rok --- 4 koruny --- hal.  
Na pol roka --- 2 " --- "  
Na štvrt roka --- 1 " 20 "  
*Jednotlivé číslo 8 hal.*

Zodpovedný redaktor :  
**Dr. ALEXANDER ERNSZT,**  
páp. komorník, kraj. vyslanec.  
Majiteľ a vydavateľ :  
**JAN MOLNÁR.**

Redakcia a vydavateľstvo :  
Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.  
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin  
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 4 stĺpcového  
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

## Alkoholizmus.

Ani jedna ľudská náruživosť nekynoží tak telo a dušu, ako opilstvo. Nenie choroby, ktorá riedila by tak rady človečenstva, nežli alkoholizmus, ináč: opilstvo. Odkedy známe sú pálenčené nápoje, vždy sa najšli korheli, len že títo v tom čase len sebe a rodine svojej robili haňbu a škodu, spoločensťo ľudské takrečeno nič netrpelo od nich. Odkedy ale v páleniciach a vo fabrikách robia všelijakej barvy a rozličných mien nápoje, odkedy merajú ich verejne, a odkedy štát fahá z toho veľký ošoh: alkoholizmus v takej miere sa šíri, že môžeme to považovať za najnebezpečnejšiu chorobu, ktorá hoc len pomaly usmrťi človeka, ale nakazí aj celú spoločnosť a celé pokolenie. Veď pozrime do najbiednejších dedín; koľko rodín židovských žije zo šenkovania otravy? Koľko bohatstva nashromaždili si s tým? Koľko tisíc rodín obrátili na žobrákov? Koľko tisíc ľudí povzbavili zdravia a života, a to verejne, pod štátnym dozorom? Veď štát im dal k tomu dovoľenie.

Čím väčšmi šíri sa alkoholizmus, tým sú hroznejšie následky jeho; tým lepšie šíri sa aj nemravnosť, nevera, hriechy a všelijaké nákazlivé choroby. A to je najukrutnejšie, že smutné následky opilstva prejdú aj na potomkov, a tí trpia pre neporiadny život hovädských rodičov svojích. Náchylnosť k darebnosti, k bludáreniu a k smilstvu; otupenie mravného citu, zalemnenie rozumu, divokosť a milovanie toho, čo je ošklivé, sú ovocie alkoholizmu, a s týmto často stretáme sa u *detí korhelov*. Dľa Issantiera: alkoholizmus nenie iné, ako lúpežník pod náličnicou, ktorý veľmi

mile vkradne sa do domu, omámi ľudí s držaním svojím, lenže potom ukradne tam rozum, zdravie, mravy, vieru, spokojnosť a celý život. Rozmnoží počet samovrahov, zaženie dušu do najväčšej divokosti, lebo udusí v nej všetky šlachetné city.

Ja videl som na svete mnoho ošklivých zverov a hmyzu, ale ani jeden nehnusil sa mi tak, ako korhel, ktorý ešte aj vtedy vystieral ruku po mierke, keď v blate sa válal a ztratil svoju pamät.

Gladstone takto sa vyslovil o alkoholizme: alkohol lepšie riedi ľudí, ako hlad a mor; horší je, ako najkrvavšia vojna, lebo vraždí; ale aj od vraždy je horší, lebo zprzní človeka.

Áno, korhel to je nikto. Takéhoto sviniara mali by sme na veky uväzniť, a to v mene mravnosti.

Nemá takej čiastky celá ľudská ústrojnnosť, ktorú by alkohol nenapadol a nezničil, ale predsa najlepšie účinkuje na modzgy, preto je tolko duchom chorých. Potomci korhelov ohlúpnu, a počet jejích dľa doktora Legrainia krok drží so šírením alkoholizmu. Za duchom chorými kráčajú suchotári. Aj tí najchýrenejší lekári zhrozia sa nad tým, že v dobe našej tolko je tých nešťastníkov, ktorých nivočí suchota.

Ukrutná choroba táto tiež z alkoholizmu pochodí, a jestli chceme ju zastaviť v pustošení, tak musíme boj vykázať alkoholizmu. Ale nielen nemoce zapríčiní a šíri alkoholizmus; on podkopá jak rodinný, tak aj spoločenský život. Bieda, nespokojnosť, ľahostajnosť oproti viere a občanským povinnosťam; nemravnosť, lúpežníctvo, vraždy a vobec všetky hriechy majú pôvod v alkoholizmu. Lebo veď korhel ztratil povahu a ľudský cit; on

je hovädo, ktoré süce je na všetko, len aby naštyl náruživosť, ktorá sústrednená je v tomto jedinom slove: piť. Áno, piť deň a noc. Piť ustavične. A aby dosiahol, po čom baží, aby vyplnil hovädskú žiadosť: obetuje za ňu statočnosť, vieru, Boha, rodinný život, ženu, deti majetok — slovom všetko, len aby mohol piť.

Mnohí poznajú škodlivé následky alkoholu. Istotne aj tí, ktorí často hlcú otravu túto, ale že by u nás zakročil voľakto oproti chorobe tejto, o tom nevieme. Síce pišeme a rečníme oproti tomu, ale s akým výsledkom? Myslím, ani jedného korheľa sme neobrätli na dobrú cestu. Čo-že spravi pár ľudí, keď *vrchnosť a vláda nezakročí vážne a nemilosrdne*?

Tie zákony a rozkazy, ktoré vydali v záležitosti šenkovania nápojov, nič nestoja; lebo nik ich nezadrží. Krčmári merajú, čo chcú; iní gazemberi verejne robia nápoje; korheli volne robia dlžoby; krčmár rád dá na borg, a bez výčítiek svedomia klame; korheli slobodne robia sviňstvá po uliciach, pohoršujú poriadnych ľudí a váľajú sa v bahne. Detská a mládež tiež môže to robiť, čo vidí od sviňských rodičov, veď u nás všetko je dovolené. Veď u nás panuje liberalizmus, a ten čo by hatil právo korheľa? Nech preslope majetok; nech hoc aj dušné spasenie; nech pohoršuje ľudí, nech vraždí rodinu svoju: to slobodno. To je osobné právo korheľa, ktoré nikto nesmie mu odobrať. Tak to nariadil liberalizmus. Ten bráni krčmárov, akožto najlepších kortešov svojích. Smutné, veľmi smutné je to, ale je tak.

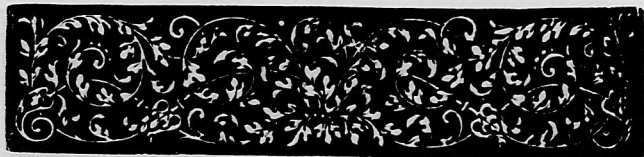
Naša vláda ešte ani len neštudovala otázku túto, ktorá dá celému svetu toľko starosti. Hja, naši štátnici nemajú na to hlavy, ako čo by sa báli, že židáci oboria sa na nich. Inde veru veľmi dbajú o to a usilujú sa prekaziť pustošenie alkoholizmu. Tak v Spojených-Štátoch chceli jednoducho zakázať pálenie špiritusu. Druhí to radili, aby to štát vzal do manipulácie. Najlepšie ale účinkuju spolky triezlivosti, ktoré majú státisíce údov; a trestný zákon. Korhelov totižto nemilosrdne trestajú za všetky skutky, ktoré v opilstve vykonali.

Francúzi mimo takýchto spolkov vydržiavajú porady a prednášky; rozdávaajú knižočky a noviny písané oproti alkoholizmu, a v obrázkoch ukážu škodlivé následky opilstva. Majú aj noviny «Alkohol» zvané. Vyhladaajú aj najbiednejšieho

robotníka, dajú mu pomoc, a poučia ho. Školské deti povzbudia k tomu, aby sa zapovedaly, že do 20 rokov piť nebudú.

Angličania pri tomto zariaďujú kaviarne, kde merajú čaj a kávu. Tiež majú prísne zákony pre krčmárov a korhelov. V Belgicku ministri sami vedú spolky triezlivosti. Pálenčené nápoje ani v jednom štátnom stavisku — ani v kasárne — neslobodno merať. V školách vyučujú o alkoholizme, tak že deťom v útlom veku zhnusi sa opilstvo. Veľmi prospešne účinkujú útulne pre opilcov, ktoré rozšírené sú po celom svete, len my nevieme čo je to. V takýchto útulňach odvykajú korhelov od pitia. Slovom, každá krajina uzná, že je to najväčšie nešťastie a najnebezpečnejšia nemoc, len u nás spia štátnici. Za ten čas ale alkoholizmus slobodne šíri sa, a usmrcuje obety svoje. A je veru čas, aby sme sa aj my prebudili a nasledovali dobrý príklad cudzozemska. Držme ustavične pred očima slová Savoy-a, ktoré povedal roku 1897. v Lüttichu: Prednejší vyslanci štátu a cirkve, rodičia a vychovávateľa, slovom všetci, ktorí milujú deti, nech myslia na tisíce tých detí, ktoré deň po deň stanú sa obetou alkoholizmu! Nenie možné, aby slzy jejích nepohly k obrane srdce naše. Jedno kričí: som syrotou, lebo krčma, pálené usmrtily rodičov mojich. Druhé žaluje sa: hladujem a trasem sa od zimy, lebo otec slope v krčme a neobzre sa na mňa. Tretie je ohľúpené; stvrte dedilo ošklivú nemoc pre korhelský život rodičov, atď. Kto by sa nezatriasol hrúzou, keď čuje zalostné hlasy tieto, a keď vidí ošklivé obety alkoholizmu? Dokedy budeme márne volať: Ludia, nepite?! Dokedy budeme čakať, aby štát prestal stranu držať krčmárom?

F.



## POLITICKÉ CHÝRY.

### Hra na slepú babu.

To už aj malé decko malo by vedieť, že v našom politickom živote od dávna prevádza sa nepekňá hra medzi vládou a stranou Kossuthistov. Úloha týchto Kossuthistov je takáto: medzi maďarskými privržencami svojimi klajú na Austriu a dakedy veru aj na panovníku

rodinu Habsburgovcov, a za to čakajú od vlády, aby im pri voľbách pomáhala, lebo ináč sú vám tí Kossuthisti veľmi nevinná a povolná opozícia, ktorá len z milosti vlády živorí a hotová je čokoľvek vykonať k vôli vláde. Úloha ale vlády voči Kossuthovej strane je tá, aby túto pri voľbách napomáhala, lebo táto kriklavá, ale ináč veľmi povolná strana je vládam potrebná k tomu, aby sa na ňu, ako na strasiaka mohli vlády odvolávať proti Rakúsku. Medzi Tiszovou vládou a Kossuthistami sa toto tajné priateľstvo natoľko upevnilo, že teraz už bez všetkej haňby prevádzajú pred verejnosťou svoje nepekné komédie.

Pred pár dňami oslavovali Franca Kossutha v Satmár-Németi, z príležitosti tej, že ho mesto toto vyvolilo za svojho čestného mešťana. Na slávnosti tejto bol prítomný aj prvý úradník vlády, nadžupan satmárskej stolice Kristóffy, ktorý Kossutha aj peknou ročou pozdravil a vítal. A Franc Kossuth zase milostivo vyhlásil, že on sa neodchýli od smeru doterajšej politiky svojej. — Nuž toto je už len predsa verejná komédia, keď sa prvý úradný človek vlády liberálnej lichotí Kossuthovi, a tento zas prisahá vernosť vláde. Však by to ľudového vodcu nevítal žiaden nadžupan liberálny, lebo dobre vie, že my bojujeme za ľud a za práva jeho, a že pre panskú lásku takých nepekných komédií sa nedopustíme.

### Ľudové shromaždenia.

#### V Nádašde.

Naša ľudová strana cez letné prázdniny nezaháľala, ale kde si to voličia žiadali, sriadovala im shromaždenia. Tak aj minulú nedeľu až na troch miestach mali sme ľudové shromaždenia.

V železnej stolici v Nádašde dostavili sa na shromaždenie naše aj početní protestantskí poslucháči, čo nás veľmi milo došlo. Okolité obce boly tu valne zastúpené; niektorí poprichádzali aj z takých obcí, ktoré na 4 aj 5 hodín cesty vzdialené sú od Nádašdu.

Shromaždenie toto zahájil Ďuro *Németh*, miestny pán farár, ako náhradný predseda. Po ňom rečnil dr. Juló *Moldován*, pravotár hlavnomestský o hlavnejších bodoch programu strany ľudovej. A síce hovoril o rozšírení práva volebného, o znížení dane pozemkovej, o dvojročnej službe vojenskej, o spoločných sýpkach, o úverkových spolkoch, o postavení malopriemyselníkov atď. U konca reči povzbudzoval prítomných, aby vytrvali pri zásadách strany ľudovej.

Belo *Tillmann* o revízii cirkevno-politických zákonov prehovoril veľmi zreteľne a duchapľne. Poukázal na to, že sa tieto zákony učeníu katolíckej cirkve a vôbec aj učeníu všetkých kresťanských vierovyznaní rozhodne protivia. Ale aj sám štát pocítiť musel už nevýslovnú škodu, zákonami týmito zapríčinenú. Je teda vec celkom zrejmalá, že bez revízie cirkevno-politických zákonov to už dlho neobstojí.

Po reči tejto bolo obecnstvo už nadšené, čo ešte stupňovalo sa ďalej, keď prehovoril k ľudu vo valnom

počte shromaždenému ešte aj miestny velebný pán kaplán *Michal Klaff*.

#### V Értényi.

V okrese sakěskom, kde Értényi patrí, ľud tuším nemá vodcov. Preto to bolo, že okres tento mal tiež takého nemého liberála za ablegáta, ktorý nikdy ani slova neprehovoril na sneme. Tohoto roku konečne dvaja múdrejší roľníci: *Ján Beta* a *Ján Völgyi* dali sa do práce a zariadili toto ľudové shromaždenie, ktoré sa aj veľmi skvele vydarilo. Ľudia boli rečníkmi veľmi prekvapení, lebo také pravdy im nikto ešte nehľasal. — Boli tu prítomní aj duchovní s okolia do jedného, iba miestny pán dekan chýboval, bo že mal odísť na akúsi posviacku.

Prvý rečník bol tu *Fr. Darányi*, ablegát ľudový, ako predseda tohoto shromaždenia. Povedal reč trochu paprikovanú o tom, ako ľud nemá tu v svojej otcovizni žiadneho práva, kdežto každý trhan dovandrovať hneď obdrží všetky práva občianske. Žiada zpäťvedenie kresťanských poriadkov, ako to pod prvým uhorským kráľom, svätým Štefanom bolo.

Po ňom rečnili *Štefan Auer* a *Dezider Neumayer*, oba s veľkým úspechom, rozoberajúc v rečiach svojich falošnosť liberálov a zkazonosné následky cirkevno-politických zákonov. — Ľud na toľko oduševnil sa, že pravdepodobne ukáže päty svojmu liberálnemu ablegátovi pri budúcich voľbách.

#### V Jászladányi.

Keď dorazili naši rečníci na stanicu jászladányisku, čakalo ich tam už vyše tisíc ľudí. Všetci potom v krásnom pochode poberali sa na hlavné námestie, kde okolo utešeného lešenia pre rečníkov hemžilo sa už sem-tam mnoho tisíc ľudu.

Shromaždenie započalo sa hneď, ktorému predsedal chýrečný rečník a ablegát náš: *Mikuláš Zboray*. Veľmi vyznačil sa i druhý rečník, *Ladislav Saitz*, pravotár hlavnomestský, ktorý svojou zápalistou prednáškou čoskoro okúzli srdcia a mysle poslucháčov. Rečnil o voľbách, o viere, o hospodárstve, o úžerníkoch a o dvojročnej službe vojenskej. Na konci reči veľmi zdarne podvracal tie osočovania, ktorými nepriatelia naši ľudovú stranu a jej vodcov potupujú. — Tretí rečník bol *Karol Huszár*, novinár. S posmeškami posudzoval ablegáta liberálneho tohoto okresu, čo sa prítomným veľmi páčilo. Dokazoval, aké nešťastné a zkazonosné sú pre celú krajinu zákony cirkevno-politické. Pod rečou touto boli prítomní aj daktorí pohlavári s liberálnej strany, ale nevydržali, lež zahaňbení potratili sa jeden po druhom.

Shromaždenie toto bolo jedno z najpodarenejších, i prechovávať smieme tú nádej, že sa tu liberál nadarmo bude odteraz namáhať, lebo ľud poznal už a zamiloval si stranu svoju ľudovú a od nej neodstúpi.

#### Dve nové strany.

Túto istú nedeľu minulú vystúpily na verejnosť aj dve nové politické strany. Jedna je tá, ktorú br. *Bánffy*

utvoril pod menom «nová strana». Bánffy účtoval teraz v Segedíne ako ablegát a z príležitosti tejto vyhlásil tuhý boj proti Tiszovej vláde. Tento boj jeho ale že nebude sa vzťahovať na národné požiadavky, ale len na požiadavky hospodárske. — Teda aj Bánffy zkrtnul, ako z tejto reči jeho vidno, a pre kommando maďarské nepôjde obštruovať.

Drnhá nová strana sa práve v túto nedeľu ešte len tvorila z príležitosti tej, keď Kossuthista *Csávolszky* účtoval v Szabadszálláse. Veľmi ostro napádal Franca Kossutha. Celá politika Kossuthova je len púha komédia. Jemu a jeho pajtášom nikdy nešlo o národ, ale len o hnusné ciele a záujmy osobné. — Po takejto ostrej reči navrhoval potom, aby sa Franc Kossuth zriekol vodcovstva. Ďalej navrhoval, aby si tvorili novú neodvislú stranu pod menom: neodvislá strana Ludvika Kossutha. Strana táto sa aj tvorila a vyvolila si hneď aj stály výbor strany, ktorého predsedom zostal sám Csávolszky.

#### Vystahovanie a americké vrchnosti.

Minister vnútra všetkým právomocnostiam poslal obežník, v ktorom ich napomenul, že americké vrchnosti proti pusteniu prisťahovalcov na americkú pôdu stavajú so dňa na deň novšie a novšie ťažkosti.

Najnovšie totiž každého prisťahovalca, ktorému cestovnú kartu kúpil tam bývajúcí daktorý pokrevný alebo priateľ, alebo ktorému bárs kto prispel volacím na cestovné trovy, jedna osobitná kommisia vezme prísne na otázky a len vtedy ho pustia na suchú zem, keď sa úplne dokáže, že prisťahovalec nepadne na ťarchu Spojených Štátov. Zpod tohoto poriadku vyňaté sú len tie maloleté deti, ktorým cestovnú kartu kúpili rodičia a tie ženy, ktorým cestu zaplatili mužovia. Následkom tohto poriadku je, že každého — vyjmúc spomenuté deti a ženy — kto príde do Ameriky s kartou vopred kúpenou, za viac dní držia na skúmajúcich nádražiach, pokým neprejde cez nepríjemnosti vyšetrovania.

Minister dovoľuje vystahovalcom, aby aj v tom páde, keď je v ich passe zaznačený smer Hamburg alebo Bréma, mohli cestovať cez Fiume. Toto nariadenie modifikuje ten poriadok zákona o cestovných passoch, že vystahovalci musia sa pridržať smeru cesty označenej v passe.

#### Rusko-japonská vojna.

Jedna zpráva, ktorú reuterova kancelária poslala z Mukdenu, oznamuje, že v situácii na bojišti nastala podstatná zmena. Japonci totiž chcú preísť do obrany a preto od jantajských baní na severo-západ opevnili svoje posície. Japonská armáda dľa tejto zprávy je nasledovne roztriedená: jedna divízia stojí pri Panyapudze, dve pri jantajských baňach, štyri pri železnici od Liaojangu na západ trochu, jedna pri Hianudenze a konečne jedna divízia pri Sandeku. Dľa ruského rátania pod velením japonského generála Kurokiho stojí garda, 2. a 12. divízia: 76 batallionov pechoty, 18 stotín jazdy a 276 kanónov. Armáda Oku pozostáva zo 4. a 6. divízie so 60 batallionami, 26 stotinami jazdy a s 242 delami. Nodzu kom-

manduje 5. a 7. divíziu, spolu 44 batallionov pechoty, 9 stotín jazdy a 180 kanónov!

O položení pri Port-Arture došli zaujímavé chýry. Reuterovská kancelária prináša z Čifu tú zprávu, že Rusi dňa 26. septembra vydobyli späť všetky tie posície, ktoré boli Japonci po štvordňovom boji 22. septembra zaujali. Boj bol veľmi krvavý. Ztraty nepriateľov odhadujú sa na tisíce, takže nepriatelia uzavreli na istý čas prímerie, aby mohli svojich mrtvých pochovať. Kuropatkinova pevnosť, ktorá sa vypína nad port-arturským vodovodom, ostala ale vraj v rukách Japoncov. Rusov však nedostatok vody natoľko netrápi, lebo pomocou strojov čistia si morskú vodu. Japonci teda útočia a dobývajú Port-Artur, ale bez výsledku, iba že tisíce mužov príde tam o život.

**Krestania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!**



#### Pohyby kresťanských robotníkov.

Dozvedáme sa, že spolky kresťanských robotníkov, ktoré sa v poslednej dobe po krajine tvorili, zamýšľajú si sriadiť centrum, ač spojivo v hlavnom meste. — Myšlienka je toto veľmi znamenitá, ale predčasná, prenáhlená. Budapešťanský «Keresztény Munkássegylet» s jeho maďarskými členami je ešte nie dostatočne upevnený. Už by mali aj miestnosť, ale život, účinkovanie im chýbuje; a zo samého rečenia sa to nevyžije.

Toto presvedčenie pohnulo slovenských katolíckych robotníkov k tomu, aby založili v Kruhu svojom aj pohrabný spolok, ktorý by mocnejšie spájal členov Kruhu a nových ľudí za členov mu získal. Dňa 28-ho septembra mal Kruh mimoriadne shromaždenie, kde sa členovia o tom pohrabnom spolku poradili. Na tomto shromaždení veľmi peknú a ozaj poučnú prednášku mal náš slovutný dr. *Ján A. Wagner*, za čo i na tomto mieste budiž mu najsrdečnejšia vďaka vyslovená. Členovia Kruhu určili, že taký pohrabný spolok si utvorí. Teraz len to by bolo treba, aby čím viacerí prihlasovali sa za členov tohoto spolku.

Tu podávame pokračovanie *milodarov*, ktorými si klince k zástave vymenili nasledujúci:

Anton Tomko st. a ml. 10 korún, František Trnka 10 K, Ján Troják 2 K, Jozef Trom 3 K, Ján Toman 2 K, Ferd. Verosta 10 K, Anton Vrana 2 K, Tomáš Vranýak 4 K, Leopold Virgala 3 K, Juraj Valko 2 K, Matej Vajzer 2 K, Ján Verner 6 K, Juraj Viček 2 K, Anna Vrana 2 K, Anton Záleštiak 2 K, A. Zuzka 6 K, Štuba Michalova 1 K, Vallo Julia 1 K, Mihálek Rozália 2 K, Mihálek Jozef 2 K, Vallo Maria 2 K, Chmela Rudolf 1 K, Vontorček Andrej 2 K.

**Krestania, kupujte len u krestanov!**



## Čo robiť?

(Úvaha sociálna.)

V socialistickom štáte, ako sme to opätovne veľmi zrejme dosvedčili, nebude žiadnej slobody a žiadnej rovnosti. Vládu a majetok budú mať v ruke násilní vodcovia, robotníci ale nebudú iné, ako hlúpy nástroj, s ktorým riaditeľstvo štátu tak bude zachodiť, ako chce. Aby poriadok bol a aby robotníci odbavili vydelenú prácu, o to postarajú sa vodcovia, a ak to ináč nepôjde, ku každému robotníkovi postaví žandára.

Komu páči sa takýto život, a kto chce byť necitlivým nástrojom všeliakých loptošov, nech je červeným cucilistom, náš ľud ale nikdy nebude ním. Na ten nech nerátajú židáčkovia, a čo ja viem akí darebáci, ktorí nemajú inej žiadosti, len nič nerobiť a dostať to, čo iní majú. Slovák má viac rozumu, citu, studu, statočnosti a viery, než aby obrátil sa na zúrivého zvera, trovil peniaze na darebákov a čakal voľačo takého, čo nikdy nedosiahne a čo malo by smutné následky pre celý svet. Nech je on len poriadnym a usilovným robotníkom, nech šanuje výrobok svoj, nech rozumne hospodári, nech poslúchne radu priateľov svojich, nech nedá sa mámiť od žiadneho liberálneho a socialistického drabanta, nech je samostatným jak v pospolitom, tak aj v politickom živote: tak bude sa mu dobre vodiť,

Áno! Tak je! Vydobudnúť občianske práva a rozumne ich konať; vydobudnúť si slobodu, ktorí držia ju na refazi; poistiť si obranu; utvoriť bohatstvo, aby jeden bol za všetkých a všetci za jedného; zariadiť rodinný a spoločenský život dľa zásad Kristových: to sú tie prostriedky, s ktorými robotníci naši vydobudnú si spokojný život, úctu a priateľov. Ale k tomuto len kresťanský socializmus dopomôže slovenských robotníkov. Preto v prvom rade k tomu vás povzbudzujeme, milí rodáci naši, aby ste boli dobrí kresťania a verní synovia matky vašej cirkve svätej. Jak čistá viera naplní srdcia vaše; ak nasledovať a plniť budete učenie Kristovo, tak vás blaženosť neminie.

Po tomto červení cucilisti to budú tárať o nás, že my iné nežiadame od robotníkov, len aby sa modlili bez prestania. No, už len strpíme po-

smešky hlúpych židákov, však to nám neškodí, ale poznamenáme, že lžú. Naše heslo je: Modli sa a pracuj! A viac pracuj, ako sa modlíš. Modlitba dá potechu, vôľu k práci, a tú spokojnosť, ktorú červený cucilista ani vtedy nenajde, keď by sa prerýval v peniazoch. Náboženstvo je základom jak kresťanského socializmu, tak aj spokojného života. My zo srdca prajeme ho rodákovi našim.

Po druhe vyzývame vás k tomu, aby ste sa zorganizovali tak, ako sú aj tí červení, lenže na kresťanskom stanovisku, nezabožstvo nevedie k dobrému a človeka obráti na hovädo. To nenie pre Slováka! Hľadte, kto pácha tie ukrutné hriechy, vraždy, krádeže, násilensvá atď., o ktorých deň po deň čujeme? Pravda, veriaci kresťan nedopustí sa takého.

Svoj k svojmu! Jeden nič nevyvedie, ale so spojenou silou a s pevnou vôľou všetko sa darí. Nesmiete zostať nazad. Haňba, keď vás za nič nemajú a vami zapovrhnu. Ste ľudia, nuž držte sa tak, ako patrí sa na človeka. Zakladajte spolky robotnícke na všetky strany. Najdete k tomu inakších vodcov, než akých majú tí červení, len sa s chuťou do práce. Jaknáhle dáte znak života o sebe, že chcete napredovať, zaraz budete mať priateľov a zastupiteľov. Veď to všetko pre vás. Vy budete mať z toho osoh. Teraz doliehajú na vás cucilisti preto, že ste kresťania. Nebojte sa papuliakov bezbožných. Tí len dotedy budú mocní, zakaiaľ ste vy slabí. Jaknáhle ale postavíte sa na nohy a dokázete, že nenalakáte sa krivonosov a jejich žoldnérov, zaraz utichnu a dajú vám pokoj. A to bude potom víťazstvo kresťanského socializmu.

Robotnícka otázka nemôže zostať nerozlúštená, prinútime tú daromnú liberálnu vládu, aby už aj o nás mala starosť. Vojsko, židáci a korteši dosť dostali od nej, teraz je na nás rad. Nebudeme ďalej čakať s požiadavkami našimi. Vláda musí vyniesť zákony, ktoré brániť budú záujmy robotníkov, a ktoré trestať budú huncútov, ktorí vyuzitkujú robotníkov, a ktoré zákony poistia výživu našu. Aj k tomu prinútime liberálnu vládu, aby nedržala nás za poslušných otrokov, ale za slobodných občanov krajinských. My od jakživa žiadame občianske práva aj pre robotníkov, lebo však sú ľudia, platia porcie a slúžia pri vojsku. Toto sľubujú aj červení cucilisti, lenže toho ne-

plnia. Od dávna sbierajú peniaze na voľby, no a na čo obrátili tie tisíce, keď robotníci nemajú volebného práva? A čo by vyhrali s tým robotníci, keby vyvolili do snemu pár židákov? Či ich nie tam dosť? Od židov nečakajme poľahčenia, ale len väčšie farchy. Že ako zastupujú robotníkov socialistickí ablegáti v cudzozemsku, to som dosvedčil príkladmi.

Napomínam vás, robotníci, jestli budete mať právo volebné, použite ho rozumne a nie tak, ako to robia mnohí nehanebníci bezočiví, ktorí dali by si oko vyklať za pálenku a za pár halierov. Takíto oplani nie sú hodni práva volebného. Títo sú príčina tomu, že liberalizmus garazdí u nás tolké roky, a že krajina vyšla na vnivoč. Musíte si voliť svojich ľudí, hoc sú nie grófi a osvietení páni. Od takýchto nemáte čo očakávať. Dajte sami nariadenie ablegátom vašim v čom a ako majú vás zastupovať. Ablegáti vaši musia byť ľudomilovia a dobrí kresťania. Liberalizmus vám nič nedá, ale ešte vás väčšmi utlačí; jediná nádej skladáme v kresťanskej vláde. Liberalizmus je práve tak škodlivý pre krajinu, ako aj červený socializmus. Oba majú židáci v rukách, a pre kresťana vždy je haňba, keď so židmi drží

Po tretie žiadame od vás, aby ste sa vzdelávali, zkusujete, že v terajšom svete istú učenosť aj robotníci potrebujú. Kto jej nemá, je zapovrhnutý a haňbí sa sám seba. Teda čítajte a učte sa usilovne. Vzdelanosť vaša nech je kresťanského ducha. Zaopatrite si ju v spolkoch robotníckych, teda zakladajte takéto v každej obci. Také hnoje, aké cucilisti za drahé peniaze musia kupovať, nevezmite do ruky. Lebo čo inšie sú noviny a spisy jejich? Statočný človek ani len do ruky nevezme také handry. Máte dobré našské noviny a knižky, tie čítajte. Naš «Kresťan» vždy bude otvorený pred vami. Zastane vás a milerád uverejní dopisy vaše.

Sami musíte bojovať za dobrobyt svoj. Vždy rozumne a vážne, ako patrí sa na statočného človeka, a nikdy dive, ako robia červení cucilisti.

S tým nehovorím, aby ste boli skromní v každom ohlade, hlúpe poníženi a služobného citu. Nie! Žiadajte svoje po mužský, len nerobte násilensť a špatné veci.

Hlavné ciele vaše nech sú: vydobudúť si právo občianske; užitočné robotnícke zákony; ľudské zaobchodenie s chudobnejším ľudom; istú

obranu a poistenie živobytia. Od týchto požiadavok nikdy neodstúpte.

Organizujte sa na všetky strany. Hľadajte si vodcov. Tí istotne nevyužikujú a neoklamú vás. My s vami budeme. Pri každej príležitosti môžete rátať na nás. Však ste ľudia, ako aj my. Nehanbíme sa za vás. Kto nepríspeje vám k pomoci, kto prekáža namáhaniam vašim, kto ľahostajne hľadá na pustošenie židovského socializmu: to je naničhodník, ten nezaslúži úcty!

Verte mi, som chudobný robotník. Za kus chleba tak sa musím namáhať ako aj vy, a preto, keby vedel, že mám čo dobrého očakávať od židovského socializmu, bol by zaň s telom s dušou; dal by sa rúbať zaň, ale vidím, že je to len klam, huncútstvo, falošnosť a kšeft židovský: preto nenávidím ho a vyzývam aj vás k boju oproti nemu.

Buďte dobrí kresťania! Usilovní, rozumní, sebaopovedomí a šanobliví robotníci! Buďte verní bratia! Silní a smelí bojovníci kresťanského socializmu! Majte jeden cieľ a jeden úmysel! Milujte vlasť, cirkev a rod! Hoc máte tvrdé ruky od práce, ale srdce vaše vždy nech je šlachetné! Buďte s nami v jednom tábore! Jeden za všetkých, všetci za jedného!

Podajme si ruky!

Potvrďme bratstvo naše a volajme: «Nech žije kresťanský socializmus!»

Požehnaj vás Boh všemohúci!

Váš priateľ

*Pavel Vernij.*



## BESEDNICA.

### Prosba.

Smiluj sa nad nami, dobrotivý Pane!  
Nech už ruka tvoja trestať nás prestane;  
Zlí sme, veľmi zlí sme, uznáme to sami,  
Ach, Bože náš dobrý, smiluj sa nad nami!

Deň, čo deň hrešíme, plní nepravosti,  
Boháč sa nemodlí v svojej nadatosti.  
Chudobný zas hreší na svoj život biedny,  
Bože, hriechy naše láskave prehliadni!

Zachráň od nešťastia, zachráň nás od škody,  
Zachráň toho, čo po ceste hriechu chodí.  
Zachráň ľud tvoj dobrý, však ťa on miluje,  
Len sa na ten ťažký život svoj sťažuje.

Nehub nás už ohňom, planou neúrodou,  
Ale nám radšej daj z tých tvojich pokladov.  
Daj nám pevnú vieru v srdciach vždy zachovať,  
Teba nasledovať, vždy verne milovať.

*Láskomil Hronský.*

### Ako zbohatneme, alebo, pomôž si človeče, aj Pán Boh ti pomôže?

(Dokončenie nasleduje.)

— Čo máme teda činiť? — ozval sa jeden netrpezlivý hlas.

— Jak vás nezunovalo — pokračoval pán farár — práve teraz chcem obrátiť slovo na to, ako by ste si mali spomôcť.

— Prosíme, prosíme — ozvalo sa naraz veľa hlasov.

Prvá rada: zmešme výdavky svoje. Šanujme každý halier a nestrovme ho na darmo. Vy, chlapi, nechajte tak pijatiku. Korheľstvo pustoší jak dušu tak aj majetok váš. Vyhybujte krčme, lebo z nej vyviera každý hriech a každé nešťastie. Zakročíte musíte oproti nádhere, ktorej oddaly sa ženy a dievky vaše. Na to myslia ustavične a nie na prácu. Museli ste zbadáť, že nechce sa im robiť tak, ako keď jednoducho sa obliekali. Keď budete sporiť a šanovať peniaze, zaraz budete mať menšie výdavky. Po druhé, buďte na tom, aby ste mali väčší zárobok.

— To ťažko pôjde — ozval sa jeden z prítomných sedliakov.

— Ťažko, ťažko — odpovedal pán farár. — Všetko od človeka závisí. Kto má smelosť, vôľu a vytrvanlivosť, ľahko prevedie to, na čo cieľim. Len že s rozumom musí pracovať, lebo nemyslíte, že múdre hospodáriť nenie kumšt. Je veru, a veľký. Kto v terajšom svete tak hospodári, ako to starí naši robili, tomu veru len skyva chleba sa ujde. Na tom treba pracovať, aby zem dala čím väčšiu úrodu a aby sme na peniaze obrátili všetko, čo len môžeme. Toto hospodárenie učí sa musíte z kníh, z novin a z príkladov zkusených roľníkov. Šanoblivosť a rozumné hospodárenie patria jedno k druhému. Jedno napomáha druhé. Šanoblivý človek vie gazdovstvo svoje napraviť, pri dobrom gazdovstve ale bude mať čo odložiť do sporiteľne.

— Ľahko je to povedať — poznamenal rychtár — lenže peniaze sú okrúhle, neudržia sa dlho v truhle.

— Tak je. Pravdu máte pán rychtár, že nevieme si vážiť peniaze. Ale ja som to zkusil, že to je preto, lebo nasledujeme zlé príklady iných. Keď na pr. gazda domov ide z trhu, a dakoľko korún tlačí vačok jeho, možno, žeby aj obišiel krčmu, ale jaknáhle zazre švagra, kmotra alebo známeho, vtedy aj jeho hrtan cití žížeň a nevie sa zdržať, aby nešiel do krčmy na dva-tri deci, z čoho oby-

čajne litre bývajú. Veru tak ľudkovia moji, zlý príklad druhých vábi nás, a takto šíria sa zlé zvyky. Aj toto je treba liečiť. Ako sme sa naučili zlé veci, tak musíme sa naučiť dobré. Dajme jedon druhému dobrý príklad vo všetkom. Soberme sa. viacerí a spravme sľub, že budeme sporiť a rozumne hospodáriť. Spojenie toto bude mať ten dobrý úžitok, že príklad jedného bude povzbudzovať druhého a každý usilovať sa bude čím viac užitočného previesť. To vám ani na krátko neviem vypovedať, jak veľa dobrého nasleduje z takéhoto spojenia. Keď sám chceš voľačo, ani sa na teba neobzre svet, ale keď celá obec chce voľačo previesť, alebo žiada, na to každý dá mnoho. No a keby tak všetci hospodári v celej krajine spojili sa k dobrému, uvideli by ste, že oni by boli najšťastlivejší ľudia. Miesto toho ale čo vidíme? To, že jedna čiastka robotníkov, remeselníkov a roľníkov dala sa na socializmus. Vodcovia jejich sú všeliakí darebáci a lumpi židovskí, ktorým sa nechce robiť. Slepó nasledujú ich a dajú sa vodiť od nich, ba skladajú im krvopotne vyrobené peniaze, aby mohli žiť po panský. Tí sľubujú za to ľudu veľké výrobky, delia medzi nich cirkevné majetky, búria ich proti vrchnosti a kňazstvu, reptajú oproti Pánu Bohu a prikázaniam jeho; slovom, chystajú cestu revolúciu, v ktorej krv potokom bude sa liať a skrze ktorú chudoba aj to utratí, čo teraz má. Hľa, takí ste vy. Ja potrať by sa mohol na kazateľnici, nepovšímnete si napomenutie, ktoré k dobrému by vám slúžili, ale keby dáky loptoš židovský prišiel sem, a počal by vás huckať oproti vrchnostiam, oproti státkárom a kňazom, potom sľuboval by vám majetky: vrhli by ste sa pred ním na kolená ani pred nejakým bohom, a robili by ste dľa rozkazu jeho. To len uznáte, že Boh je viac ako takýto lúpežník, že usilovnosť, skromnosť a svedomitosť k lepšiemu vedie, než násilenstvo a bezbožnosť.

— Tak je, tak je — ozývalo sa naraz so všetkých strán.

— Preto, ľudkovia moji, radím vám, spojte sa a držte spolu. Na mnohých miestach založili malí hospodári spolky k dobrobytu svojmu, a povedať môžem, že neobanovali toho.

— Aj my urobíme tak — povedali prítomní jednohlasne.

— Veľmi dobre. Boh vám pomáha — pokračoval pán farár — len to je otázka, aký spolok si utvoríme? Dva takéto spolky poznám. Jeden je takzvaná «sporiiteľná sýpka», to jest údovia po žatve istú mieru zbožia dajú do sýpky, každý dľa možnosti, potom ale požičajú ho tým, ktorí sú utisnutí na to, tí však o istú mieru viac dajú nazpät. Toto je osoh údov. Môžete si pomysleť, že kto každý rok vloží voľačo do sýpky, jako to rastie s výnosom (volajme to procentom); keď ale zavíta taký rok, že zbožie príde do ceny, vtedy celú zásobu môžu predáť a peniaze medzi sebou podeliť.

— Tak je! Tak je! Sriadime si takúto sýpku — poznamenali sedliaci.

— Lenže — pokračoval pán farár — sýpka nie je dostatočná k blahobytu, lebo chudobnému len s čiastky

spomôže. Viac pomáha ona len tomu, ktorý aj beztak má. My taký spolok potrebujeme, ktorý dá chudobnému peňažitú podporu. Z tých peňazí, ktoré údovia vložia, dostanú pomoc tí, ktorí ju žiadajú. Požičané peniaze však navrátia po drobnom aj s malým úrokom. Toto je «pomocný» spolok.

— Toto je všetko pekné, čo nám prebelebný pán farár rozprávajú a odporúčajú — poznamenal na to Peter Buchta — lenže, čo vložíme do kassy, keď peňazí nemáme?!

— Veru áno, tak je — prisvedčil na to Ondrej Hrkalka.

— Pravda, ak zrazu myslíte na sto korún vkladu, tak je to ťažko — odpovedal pán farár — lenže gazdovanie nezačína sa so stovkami, ale s halierami. Z halierov budú koruny a z korún stovky. Poviem vám jeden príklad. Sami najlepšie viete, ak chudobní ste, a predsa či najde sa jeden medzi vami, ktorý nebol by vstave cez týždeň čo len dvadsať halierov zgazdovať? To každá rodina môže snadno urobiť. Za rok má 10 korún, za 5 rokov 50 korún, a pravda 50 korún je veľký peniaz u chudobného človeka. Vezmime takú rodinu, kde zarábajú chlap, žena a deti. Keď každý odloží cez týždeň 20 halierov do spolkovvej pokladnice, za päť rokov každý jeden mal by 50 korún. Takto budú z halierov koruny a stovky. Ale rátajme ďalej. Sú takí hospodári a remeselníci, ktorí pri usilovnosti a pri šanobe nie 20 halierov, ale aj korunu alebo aj dve sú vstave si odložiť. Taký, ktorý za týždeň korunu odloží, za päť rokov má 250 korún, za 10 rokov ale odloží už 500 korún. Pravda, to sú už pťom veľké peniaze!

Reči pána farára oduševnili poslucháčov, krv pobúrila sa v nich, a jeden-druhý počal rátať na prstoch, že asi koľko by mohol odložiť?

Pán farár docela bol spokojný, že reči jeho mali tak dobrý účinok, preto s radosťou pokračoval:

— Vidíte priatelia moji, aj my máme aký-taký majetok. Lenže aký! Výrobok náš zjeme, tak že nič nemôžeme odložiť. Nech udre zlý rok, alebo napadne nás nejaká nehoda, hotoví žobráci sme, utisnutí na požičku. Peňazí, odložených peňazí nemáme. A to je veľká chyba. Mnoho ráz príde na predaj dom, zem, lúka, kto to kúpi? Žid, lebo my nemáme peňazí.

— Na budúce ale budeme mať — poznamenali na to sedliaci.

— Veľmi dobre myslíte, priatelia moji — pokračoval pán farár — len rozumejte rade mojej. Cirkev naša svätá to učí, že nie sme na to stvorení, aby peniaze boli našou mydlou, nemáme ich teda milovať nad mieru. Keď vás k tomu povzbudzujem, aby ste sporili a zarábali, nepovedal som s tým to, aby ste predali dušu a telo, alebo aby ste k vôli ním zabudli na Pána Boha a zanedbali povinnosti dobrého katolíka. Budte usilovní a šanobliví, ale nie skápi, závistliví a neprajní. To nás učí cirkev svätá, a keď takto budete robiť, s vami bude Boh láskavý a požehnanie jeho bude spočívať na vás.

(Dokončenie nasleduje.)



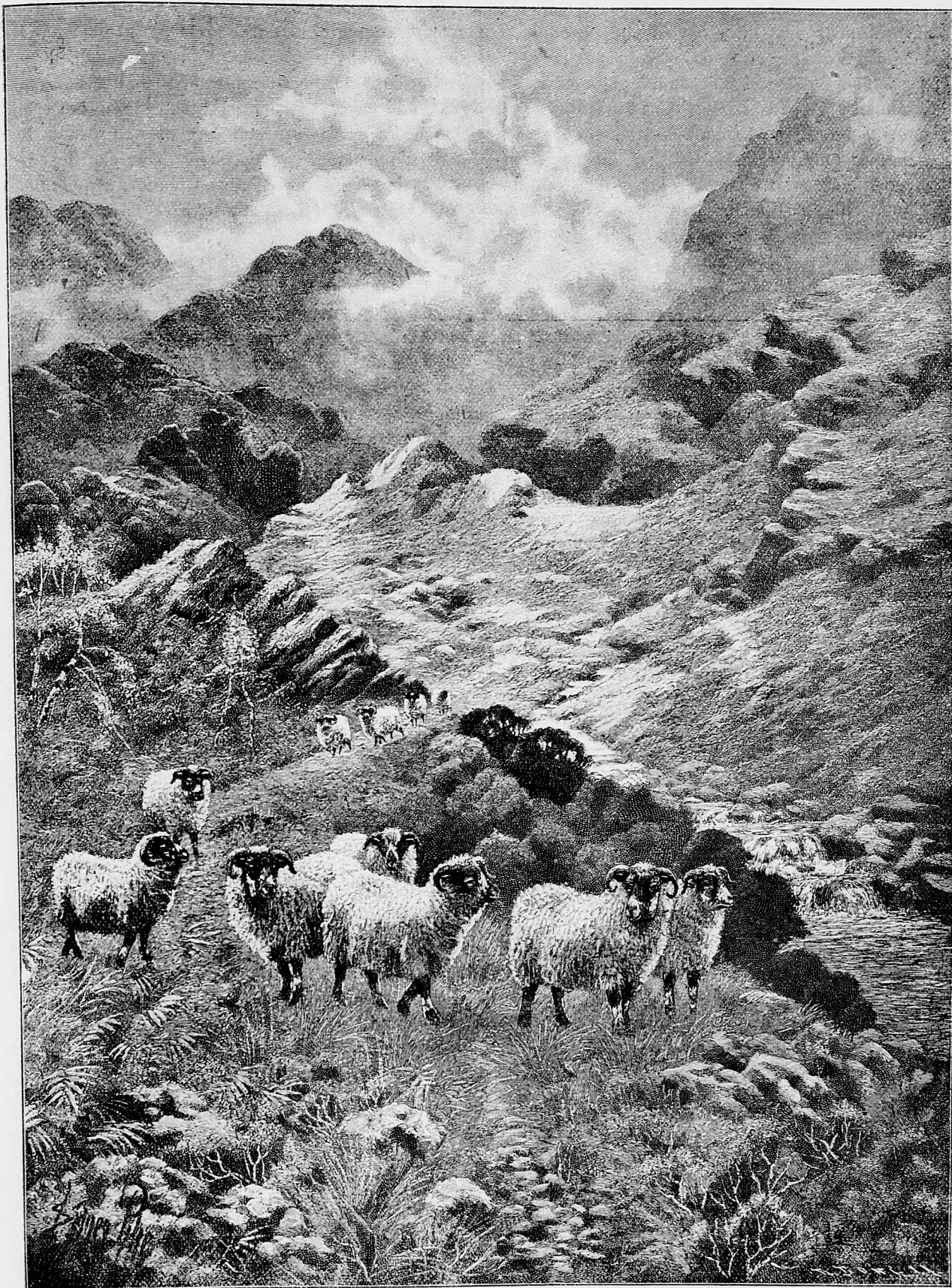
## CHÝRNIK.

**Rumunský kráľ vo Viedni.** Rumunský kráľ došiel minulý týždeň s kniežatom Karolom, so synom dediča rumunského trónu, do Viedne, kde sa pobavil iba krátky čas. Na nádraží čakal ho rumunský poslanec s osobníctvom poslaneckého úradu a s veliteľom 6. pešieho pluku, ktorý nosí meno rumunského kráľa. V deň príchodu o 11. hodine urobil jeho veličenstvo kráľ v rovnošate svojho pluku návštevu u rumunského kráľa, ktorý bol odený v rovnošate svojho rakúsko-uhorského pluku. Jeho veličenstvo pobavil sa u rumunského kráľa jednu hodinu. Panovníci sa veľmi srdečne uvítali. Kráľ náš vyslovil pred rumunským kráľom tú žiadosť, že by rád videl knieža Karola, syna dediča rumunského trónu. Rumunský kráľ ihneď vyhovel tejto kráľovej žiadosti a predstavil mu knieža, ktorého náš kráľ veľmi srdečne privítal. Keď sa vrátil kráľ späť do Burgu, pripravil mu ľud srdečné ovácie. — Z Viedne oznamujú ešte i to, že rumunský kráľ bol v piatok (30. sept.) na obede u jeho veličenstva kráľa a potom navštívil zahraničného ministra Goluchovského, u ktorého sa za dlhší čas pobavil.

**Inštalácia biskupa baňsko-bystrického.** Uvádzka novovymenovaného baňsko-bystrického biskupa dr. Farkaša Radnaiho odbavovala sa v piatok dňa 30. septembra úradne. Vonkajšiu skvostnosť uvádzky síce trochu prekazil dážď a preto biskup nešiel do chrámu pod baldachinom, jako to vopred ustálené bolo, ale na koči. Pri chráme čakalo biskupa duchovenstvo. Zvony vo všetkých kostoloch hučaly a v biskupskom chráme zavznela pieseň: «Ecce sacerdos magnus». Po piesni prečítal titulárny kanonik Štefan Vetzl pápežské bréve a kráľovské vymenovanie, na čo biskup peknú reč držal ku duchovenstvu a potom ku veriacim. Po kázni bola slávnostná svätá omša, po ktorej bol bankett v miestnosťach katolíckeho tovaryšského spolku, na ktorom účasť bralo 250 hostov. Prvú zdravicu vyniesol biskup na kráľa a za nim rečnil zvolenský podžuzan Répássy, hlavný stol. notár Wachter, veľko váradský kanonik Franc Steinberger, turčiansky hlavný župan Juraj Justh a evanjelický farár dr. Pirker. Skvelý obed sa skončil až neskoro popoludní.

**Kráľovské knieža Jozef August v Marmarošskej.** Kráľovské knieža Jozef August i so svojou manželkou odcestoval minulé dni do Marmaros-Szigetu polovať na jeleňov.

**Bulharský panovník Ferdinand v Rusku.** Ruský cár Mikuláš I. v sobotu dňa 1. októbra v Tiraspoli (Rusko) prehliadal vojsko, ktoré pôjde na ďaleké bojisko. Na tejto veľkej prehliadke vojska zúčastnil sa údajne aj bulharský panovník Ferdinand, ktorý je majiteľom jedného pluku minského.



Medzi vrchami.

**Pápež a jedon Patagončan.** Pápež Pius X. prijel minulé dni zajímavú deputáciu. Duchovný Giovanni Caglerio, ktorý je missionárom salezianskej kongregácie v Patagonii, predstavil svätému otcovi deputáciu patagonských domorodcov, ktorých missionár obrátil na katolícku vieru. Jedon z patagonských Indianov, menom Zefirinus Namunkurk v pekne talianskej reči pozdravil svätého otca. Aj v mene jeho rodákov poďakoval sa, že ich pápež vytrhol zo tmy pohanskej a že sa účastnými mohli stať učenia Kristovho. Pápeža veľmi dojala reč mladého Indiána, dal sa s Indiánom do privetivého rozhovoru a potom tak joho, jako aj jeho súkmenovcov požehnal.

**Nemoc saského kráľa.** Z Draždian oznamujú, že v stave chorého saského kráľa Juraja nastala priaznivá zmena; kráľ sa tieto dni dobre cítil a mal dosť dobrý apetít. Kráľa zanesli na pol hodinu na čerstvý vzduch do zahrady.

**Hlavná výhra bez gazdu.** Vo Viedni úradné plakáty oznamujú, že majiteľ tureckého žrebu č. 314.551 sa nehlási. Majiteľ žreb najskôr ztratil. Tento žreb vytiaňli ešte 1. decembra roku 1899. a vyhral hlavnú výhru t. j. 600.000 frankov.

**Uľavenie farchy pri vojsku.** Veľmi sa môže úfať pešie vojsko, že na budúce bude nosiť menšiu farchu na pleciah. Vojenské smerodajné kruhy totiž od istého času silno zaoberajú sa s otázkou farchy vojakov, ča dnešný čas nenie ani taká ľahká otázka, keď novoveký spôsob bojovania nevyhnutelne vyžaduje, aby bolo vojsko zapotrebné väčšou zásobou patrónov, než posiaľ. V cudzozemských armádach nosí vojsko na sebe o mnoho väčšiu muníciu, než u nás. Tak na príklad nemecký, ruský a francúzsky vojak nosí pri sebe 120, taliansky ale až 160 nábitkov, kdežto naši vojaci nosia len 100 patrónov. Za potrebné sa dokázalo, aby farchu vojska v takej miere uľavnili, aby mohli vyvinuť väčšiu činnosť i lelesne slabší vojaci. Túto otázku snaží sa riešiť vojenská vláda a veľmi usilovne robí próby už od apríla, ktoré sa za dobré dokázaly a tak nenie vytvorené, že onedlho budú vojaci nosiť na pleciah ľahšie «telce».

**Štrajk školských chlapcov.** Z Londýna oznamujú, že v mešťanských školách v Chicagu vypukol štrajk medzi žiakmi, lebo do jednej školy vymenovali murína za učiteľa. Sedemsto chlapcov demonštrovalo pred školami a vytýklo okná v tých školách, ktoré sa nechceli pripojiť ku štrajkujúcim. Konečne musela polícia zakročiť a urobiť koniec štrajku.

**Klamstvo s falošnými cedulami.** Hlavnomestská polícia dáva už od dávna prísny pozor, aby vystopovala tých nesvedomitých šudierov, ktorí klamú chudobných ľudí s falšovanými záložnými cedulami. Tieto dni podarilo sa jej prichytiť opäť dvoch takýchto dobrých vtákov v osobe Jakuba Mannheimera a Gejzu Tótha. Kapitán V-ho okresu odsúdil šudierov každého na 100 korún peňaznej pokuty.

**Nešťastie jednej rodiny.** V obci Pély (stol. Heves) udalo sa minulé dni nešťastie. Manželka tamojšieho orga-

nistu-učiteľa Alexandra Mondok cheela rozložiť oheň. Drevo ale bolo vlhké a nechcelo horet, preto naliala naň organistová petroleja. V tom okamihu horiaci petrolej vyblkol a chytily sa od neho šaty organistovej. Na krik ženskej sbehy sa domáci, aby jej pomáhali. Kým strbli so ženskej šaty, horiaci petrolej rozlial sa po zemi a každému sa chytily od neho šaty, ktorý len bol v kuchyni. Domáci sa na to rozpréhli. Organistová utrpela také povážlivé popáleniny, že o chvifu zomrela. Jej svokor a švagor, ktorí jej pospiechali na pomoc, utrpeli tiež ťažké popáleniny. V čas nešťastia manžel nešťastnej organistovej nebol doma.

**Obete alpských vrchov.** Rok po rok viac a viac pádov sa údá, že na sňahom pokrytých vrchoch alpských prídu ľudia o život a predsa rok po rok viac turistov navštevuje tieto vrchy a nemyslia si na tie nebezpečenstvá, ktorým sú tu vystavení. Často je reč o týchto nebezpečenstvách v rozličných turistických kluboch a žiadajú, aby zákonitou cestou obmedzili nebezpečné škriabanie sa na vrchy. Chýrečný turista Martin Conway však myslí, že každý predpis pre turistov je daromny, lebo nemožno by ho bolo previesť; ale sami turisti by mali ustáliť isté poriadky. Vzrastajúci počet nešťastných pádov zapríčiňuje tá okolnosť, že nesbehli turisti pustia sa do vrchov bez vodičov. Švajciarsky alpský klub zostavil o smrteľných nešťastiach posledných 6 rokov nasledovnú štatistiku: Vo Švajciarsku udalo sa smrteľných nešťastí roku 1898. 37 pádov, r. 1899. 47 pádov, r. 1900. 48 pádov, r. 1901. 63 pádov, r. 1902. 119 pádov a r. 1903. 148 pádov. Toho roku však už viac než 300 ľudí prišlo o život na vysokých Alpách.

**Veľký požiar.** Z Veľkého Sibína oznamujú, že v sklade tamojšej banky vypukol oheň, ktorý zničil veľkú zásobu zbožia, kukurice a sena. Škodou počítajú na 180.000 korún. Oheň pravdepodobne podložili. Vrechnosť zaviedla vyšetrovanie.

**Husársky strážmajster defraudant.** V husárskom pluku Vilhelma, ktorý sa zdržuje v Debrecíne, udala sa veľká defraudácia. Strážmajster Gusztáv Rösler defraudoval z peňazí husárov pätnásťtisíc korún. Ako teraz z Debrecína oznamujú, udala sa tam novšia defraudácia. Defraudant je opäť jeden strážmajster istý Anton Vei-hoda, ktorý prevzal z kancelárie svojho pluku na mesiac október žold pre chlapov, dovedna šesťtisíc korún a potom v civilných šatoch ušiel. Vojenská vrechnosť ho teraz stopuje.

**Krádeže v talianskych museumoch.** V Taliansku je veľmi mnoho museumov, ktoré ale vláda nenie vstave dosť prísne strážiť, ačkoľvek plat museálnych strážnikov pohltne pekný groš. Zvlášť v poslednom čase zmiznú z museumov temer každý deň nejaké drahocenné starožitné veci. Najnovšie zmizlo vo Firenze z tamojšej svetočyrnej obrazárne a zbierky sôch, jedno reliové dielo a jeden obraz. Na šťastie obidva veľmi cenné predmety sa našly. V jednom obchode na starožitnosti totiž chcel predať jedon človek podozrivého zovňajšku zmizlý obraz, ale ho lapili a posadili do chládku.

**Pre spišsko-starovesských pohorelcov poslali zase nasledovní svoje milodary do rúk velp. Jakuba Bohinský, rim. kat. farára: Sbiierka Jána Csernan, riaditeľa pracovne blachovej a drótovej fabriky v meste Tiflis na Kaukaze (asiatické Rusko) 15 rublov (jeden ruský rubel značí v našich uhorských peniazoch 3 koruny 80 halierov), a síce Ján Csernan z Rovného (trenč. stol.) dal k tomu 3 ruble 50 kopejkov (jedna kopejka 4 haliere); Jozef Kmecik z Rovného 1 rubel 20 kopejkov; Pavel Skulavik z Rovného 1 rubel 20 kop.; Peter Gyuzijan z Hliníka 1 rubel 20 kop.; Ján Rikan z Dlhého Pola 1 rubel 20 kop.; Pavel Večerik z Rovného 5 rubel 20 kop.; Jozef Venclik z Dlhého Pola 1 rubel; Jozef Kolarik z Rovného 50 kop.; Ján Kahak z Rovného 50 kop.; Jozef Cedzo z Rovného 50 kop.; Štefan Chudý z Hliníka 1 rubel; Pavel Varaček z Rovného 1 rubel; Jozef Horvát z Rovného 1 rubel. — Ďalej poslali: Leopold Sztano, kaplán v Jablonke (Orava) 5 korún; Alexander Kudlička z H. Kr. Boce (Liptov) 2 koruny; Jozef Handľovič, farár v Nižnej Šuňave 2 koruny; zo schránky sv. Antona z Mošoviec (Turiec) 2 koruny; Anna Deák z Košíc 4 koruny 30 hal.; Michal Klačanský 1 korunu 5 hal. e Jozef Špalek tiež 1 kor. 5 hal., obidvaja strážnici väzenia v Lipótváre; Jozef Bonk farár z Dolnej Lipnice (Orava) 5 korún; Ján Smolka zo Slovia (Turiec) 4 koruny a Ján Žilla z Kláštora pod Zniovom (Turiec) 1 korunu, obidvaja obchodníci s drobným tovarom v Breslave Prusko-Sliezkej. — Všetkým tým vznešeným dušiam za jejich veľkodušné milodary v mene mojich úbohých pohorelých farníkov srdečne ďakujem, nech im to Pán Boh tisícnásobne odplatí a spolu prosím aj druhých spolubratov a spolusestry v Kristu, aby mojím nešťastlivým veriacim dľa možnosti tiež k pomoci boli. *Jakub Bohinský*, r. kat. farár v Starej Vsi.**

**Zabudla dieťa na vlaku.** Z Berlína sdeľujú nasledovné: Minulé dni sa stalo, že v jednom železničnom vozni mestského vlaku našli jedno 4-ročné dieťa, ktoré veľmi plakalo a volalo na matku. Každý si myslel, že nesvedomitá matka nechala tam schválne dieťa svoje. Ale sa sklamali. Onedlho pribehla matka dieťaťa, žena jedného zámočníka, ktorá s plačom vyznala, že keď vystúpila z vozňa, na dieťa zabudla. Dieťa odovzdali hneď matke a zábudlivá matka s radosťou viedla si dieťa svoje za ruku domov.

**Chytený vlamač.** Peštianska polícia tieto dni chytila jedného vlamača, menom Valent Vince, ktorý pre krádež už viackrát bol trestaný.

**Upozornenie.** Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá sa, že je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete» v Budapešti.

**Kriegnerov Reparátor** od desaťročí čo páru nemajúcim účinkom užívaný proti reume a trhaniu. Veľká fľaška 2 koruny, malá fľaška 1 kor. V Rochusovej nemocnici medzi 136 pádmí v 129 pádoch s úplným vyliečením sa dokázal. Hlavný sklad: Lekár «Korona», Budapešť, VIII., Kalvin-tér.

#### Výkaz milodarov na pohorencov kysucko-novomestských.

Dr. L. Okánik, dekan-farár a jeho veriaci, Skalica 60 korún; Edvard Gily, dekan-farár a jeho veriaci, Nová Bystrica 62 K; Fr. Klein, farár a jeho veriaci Spišský Richvald 10 K; V. Bauer, farár a jeho veriaci Riečnica 20 K; J. Stanik, Znín 4 K; M. Pacek 4 K; J. Kercho 2 K; J. Kosík 2 marky; J. Kosík, J. Zapotocky, Dušák, A. Motus, P. Adamus, F. Hloža, J. Jakubček, F. Hložek, A. Bucko, robotníci z V. Slatiny (trenč. stol.), bydlíaci v Madlitzi (Prusko) 1—1 marku; M. Košina, Z. Antala, A. Dvorsky, A. Kokis, M. Kolarik, A. Holoda, J. Holoda, J. Duriš, S. Mišak, A. Liška, J. Križan, tiež robotníci z Pruska (z Veľkej Slatiny) 50—50 pfenigov; M. Belik, M. Udiča (tretí raz) 10 K; J. Hamaj (sbiierka), Gombáš 15 K 76 hal.; B. Szalóky (druhá sbiierka), Nitra 27 K 76 hal.; J. Urbali, Pográny 5 K; J. Hucik, Nyiregyháza 3 K; M. Jurik, farár na odpočinku, Hlohovec 10 K; pani M. Zmeskalová, Leštiny 20 K; Štefan Hlasica, obchodník zo Závídovič (Bosňa) nasbíeral 10 K, a síce: J. Pejko 2 K, J. Sebeš 2 K, G. Bačík 2 K, L. Vrchovsky 2 K, Št. Hlasica 2 K. Mimo toho J. Hamaj na ozdobenie zboreného farského kostola obetoval 15 K; Fr. Klein na tenže cieľ 5 K 20 hal. — Šaty poslali nasledujúci: vdova R. Klusatek, Budapešť; G. Szitta, Budapešť; B. Szalóky, Nitra. — Konečne H. Franek z Lincú poslal 50 kilov Franekovej kávy.

Všetkým týmto našim dobrodincom nech sám dobrotivý Pán Boh odplatí a vynahradí tisícnásobne.

K. N. Mesto. *Koloman Szmidá*, dekan-farár.

## Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičkať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézete» Budapešť, V. ker., Géza-utcza 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predoslých veriteľov tento ústav z touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33<sup>1</sup>/<sub>2</sub>, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeley, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4<sup>1</sup>/<sub>2</sub>%-ové požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

## Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je :

na celý rok ... .. 4 koruny

na pol roka ... .. 2 koruny

na štvrt' roka ... .. 1 koruna.

«Krest'an» kiadóhivatala

Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.



## DOPISY.

Levoča.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

*Mnohovážený Pán Redaktor!*

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Krestane».

Dňa 14. februára, 1. mája a 11. júla tohoto roku predniesol som cteným čitateľom «Krestana» smutné a žalostné polozenie liptovsko-svätopeterského chrámu Božieho, ktorý sa asi pred 400—500 rokami vystavil, a ku úcte kniežat apoštolských sv. Petra a Pavla venoval. Medzi tým následkom veľkého požiaru nielen rim. kat. kostol, fara a škola, ale skoro celá obec na popol sa obrátila. Od tohoto smutného času 118 rokov minulo, čo tamojší katolícki obyvatelia bez kostola sa nachádzajú, lebo všetko je spustošené a v rumoch ležiace; úbohí títo ľudia ale pre svoju veľkú chudobu nie sú vstave zo svojej vlastnej sily aspoň ani len malý kostol vybudovať. Následkom toho, že pozostalé múry chrámu Božieho od tak dávnych rokov bez pokrovy sú, s roka na rok sa natoľko srúcajú, že z tej príčiny asnaď už po krátkom čase na pozostalých základných múroch sa ani menší kostol nebude môcť vystaviť.

Tedy na najvyš potrebné je, aby sme my, drahí spoluveriaci, útrpnosť mali nad tými chudobnými ľuďmi a nad jejich v rumoch ležiacom chráme Božom, áno, abo sme pre meno Božie im prispeli s našimi milodarmi ku vystaveniu tak velice žiadúceho a potrebného chrámu Božieho.

S veľkou povďačnosťou musíme sice soznať, že naša vrúcna prosba našla u mnohých verných synov a dcér rim. kat. cirkve úprimný súhlas, lebo preniknutí byvše nad smutným položením týchže opustených obyvateľov, s najväčšou horlivosťou pospiechali svoje milodary ku vystaveniu chrámu Božieho v Liptovskom Svätom Petre zaslať.

Preto s radosťou uverejňujeme mená tých ctených dobrodincov, ktorí svoje milodary na ten vznešený cieľ mne do Levoče poslať ráčili. A sice: Pán Jozef Jakaby z Ameriky 10 korún (2 dolláre); pán Štefan Bisz, učiteľ

v zemplínskej stolici, 1 korunu; pán Ladislav Kopča, z ugočskej stolice, na ten čas vojak v Levoči, 1 kor.; pán Matej a pani Mária Felčarik 2 koruny; pani Štefanova Dobročy 2 koruny; pán Ján a pani Janka Feniczius zo Sükösdu peštianskej stolice 1 korunu; pán Martin Bisztriczky 3 koruny; sbierka prevelebného pána Alojziusa Otto, kaplána zo zemplínskej stolice, 28 korún; veľko možná pani Thold z Nižného Kubína v oravskej stolici 1 korunu; pani Mária Čurilla 1 korunu; pani N. Szuchy 40 halierov; pani Mária Horvát 20 halierov. Táto tretia sbierka obnáša 50 korún. S predošle udanými sbierkami učini spolu 100 korún.

Ráčte všetci ctení dobrodincovia za láskave poslané milodary najsrdečnejšie podakovanie s tým vyslovením prijať: «Pán Boh nebeský zaplať!» A apoštolské kniežatá sv. Peter a Pavel aby sa primlúvali za vaše požehnanie na tele a na duši.

Dajže Pane Bože, aby sa ešte mnohé také láskyplné duše našly, ktoré na rozšírení česti a slávy Pána neba i zeme a na účel ľudského spasenia všetkými možnými prostriedkami vďačne prispievajú za kresťanskú povinnosť si považujú.

Prosíme vás milí bratia a sestry v Kristu, obráťte že vaše milosrdné srdcia na ten liptovsko-svätopeterský, od 118 rokov zpusťosený dom Boží, a usilujte sa ku tohože podporovaniu aj iných dobrodincov získať, lebo v písme svätom čítame: «Aj jeden pohár vody keď v mene Pána dáme, i to nám drahý Spasiteľ odplatí». Nasledovne môžeme odplatu očakávať, keď na dom Boží milodary obetujeme.

Abý sa teda pre ten úbohý ľud chrám Boží vystavil, to len od vás, milí veriaci, áno od vašej rýchlej a v obšírnejšom kruhu podniknutej obetovavosti závisí; lebo keby v našej drahej uhorskej vlasti, každý katolícky dom na vystavenia tohože kostola len po 20 halierov obetoval, tak by ten dom Boží zaiste za jeden rok bol vystavený.

So zármutkom sice musíme spomenúť, že sa — žiaľbohu — aj takí malej viery ľudia nachádzajú, ktorí ešte i ten ostatný halier radšej do krčmy zanesú, nežli by — mierne žijúc — dobrým gazdovaním si niečo usporili a tak potom na nejaký svätý cieľ z toho s ochotnosťou obetovali.

Nože teda, milí ľudkovia, kráčajme my po Bohu milej ceste: buďme pracovití a sporiví, aby sme, čo si skrže usilovnosť zarobíme, s tým — ako od Boha požehnaným darom — dobre šafáрили, lebo tak budeme vždy vstave na česť a chválu Božiu obetovať a aj bližným naším v jejich potrebách na pomoci byť.

Daj Pane Bože, aby náš hlas volajúci mnohé srdcia k milosrdenstvu pohnul, a sa tá vrelá žiadosť liptovsko-svätopeterských chudobných katolíkov vyplnila, ktorí za 118 rokov neboli si vstave svoj zhorený kostol vystaviť. Teraz s Božskou pomocou dľa hesla Jeho veličenstva nášho najjasnejšieho uhorského kráľa apoštolského: «Spojenými silami» usilujme sa my našimi milodarmi týmže na pomoci byť, aby sa na tom, asi pred 500 rokami posvätnom mieste aspoň menší kostol vystaviť mohol.

Milodary prosíme prevelebnému pánu Žigmundovi Platty, rim. kat. farárovi vo Svätomjane (Liptó-Szt.-Iván) zaslať.

Zostávam v Levoči (Lőcse, Szepes megye) dňa 22. septembra 1904.

So všetkou úctou *Andrej Bisz*, zám. majster.

\*\*\*

K. Nové Mesto.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

*Velaváževný Pán Redaktor!*

Prosím o laskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom obľúbenom «Krestane».

Pekná a dojmavá slávnosť bola v našom vyhorenom meste dňa 25. septembra. Na pamiatku toho ohromného požiaru, ktorý 16. augusta celé naše mesto znivočil, sme postavili jeden veľký (10 metrov vysoký) kríž, a sice von z mesta pri rieke Kysuca, na tom istom mieste, kde bola Prevelebná Sviatosť Oltárna v deň požiaru ukrytá pred ohňom všetko pustošiacim. Celá farnosť a mnohí zo súsedných dedín sa zúčastnili na tejto slávnosti. S procesiou sme išli z kostola k hore spomenutému miestu. Kázeň držal žilinský pán dekan Jozef Gáli, jakožto očitý svedok veľkého požiaru. Všetci sme boli dojati a so slzami sme polievali to miesto, kde sám Spasiteľ nás musel utiecť pred veľkým nešťastím. Kríž posvätili pán dekan novomestský K. Szmda, ktorý nás potom verejne oslovil, aby sme pamätný deň požiaru: 16. augusta, každý rok za sviatok držali a v ten deň nepracovali. Tento návrh sme všetci s radosťou prijali.

Nech milostivý Boh každého ochráni od takého nešťastia, jaké nás zastihlo.

*Jeden vyhoreneec.*

### Spisy redakcii zaslané.

**Upozornenie:** Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Krestana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

**Ztratené peniaze.** Rozprávka. Napísal August Horislav Škultéty. Cena 10 halierov. Dostať u Jozefa Gašparik v Turč. Sv. Martine.

U redakcii: «Posol Svätého Antona», Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28 dostať tieto knižičky:

1. «*K čomu vedie opilstvo?*» Poslovenčil Andrej Hladký. Cena 12 halierov.

2. «*Chlieb Svätého Antona.*» Zfotografoval Zaosek. Cena 12 halierov.

3. «*Trnavský bál*», veselá rozprávka, a «*Dva Listy*». Napísal Zaosek. Cena 12 halierov.

4. «*Historia Drotára*». Nakreslil Zaosek. Cena 12 hal.

5. «*Slovo ku kresťanským robotníkom*». Napísal Edvard Sándorfi. Cena 16 halierov.

**Veselé knižnica.** Vydáva Augustin Paulovič. Humoristické prednášky. Sošit XXIV. v Trnave. Tlačou a nákladom A. Horovitz. 1904.

**Posol Svätého Antona.** Mesačný časopis, vychádzajúci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadate budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28.

**Sv. Izidor čo príklad sedliakov**, dľa Jána Petra Toussaint, podáva dr. Jozef N. Janda, farár Černianský a professor. K dostaniu v tlačiarňi u Juliusa Zhorella vo Veľkých Topolčanoch.

**Dedinský hasič** tiež od Zaoska s dvoma peknými obrazmi. Ešte sa nachádza do 500 výtiskov u redakcii «*Posla Sv. Antona*». Tieto sa rozposielajú teraz za zníženú cenu 12 halierov. To je tá najsmiešnejšia knižka Zaoskova. Dostať ju na adresu: «*Posol Sv. Antona*» Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28.

**Nábožne výlevy.** Práve teraz vyšlo XI. vydanie. Kniha táto je pre každého katolíckeho kresťana s katolíckym spevníkom k potrebeniu v kostole i doma. Veľkosť 1288 strán. Spísal Andrej Radlinský. Nákladom Spolku Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. vyt. 4 kor. 20 hal., viaz. vyt. v koži s mramorezom 5 kor. 60 hal., v koži so zlatorezom 6 korún a chagr. so zlatorezom a spínkov 7 korún, kosteným krížikom a v skvôstnej väzbe 11 korún.

**Jako sa spovedá rozumná mládež?** Duševné zrkadlo. Vydáva Redakcia «*Posla božsk. Srdca Ježišovho*». Cena 10 hal. Pre knižku takto píšete: Redakcia «*Posol božsk. Srdca Ježišovho*» Trnava, (Nagyszombat).

**«Posol božsk. Srdca Ježišovho»** — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov.

**Mravná čítanka** pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 halierov.

**Májové kvety**, čili nábožné rozjímanie o blahoslavennej Pame Marii. Spracoval Fr. Sasinek. Vydal Fr. Richard Oswald. Cena 80 hal. Dostať: Fr. Richard Oswald, správca fary, Tepla (Lenge) o. p. Bélabánya.

### Odkazy redakcie.

**Do pozornosti všetkým:** Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Krestan kiadóhivatala, Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

**K. G. v Hornom H.** Predpisy ohľadom stavania nových domov alebo aj humien sú prísne a preto musejú sa zadržat. Ak by ste nemali peňazí na zakúpenie potrebného pozemku, nuž p. notár nech obstará vám lacnú požičku od stolice alebo zrovna od ministra. Ale mohli by ste si aj ináč pomôcť. Stavajte na nemecký spôsob. Postavte bývanie na poschodie, hneď podľa neho humno a považte pod strechou celou bude vám slúžiť pre krm. Potrebujete pri tom menej fundamentov, menej strechy,

menej potrebujete gruntu (miesta) a menej platíte assekurácie. Naši ľudia si myslia, že stavať na poschodie, že to je drahé a že je to len pre pánov. A to je nie pravda. Keď máte každý kútik, každý chlievik, každé humne, ešte aj plevienec a všeličo osobitne stavané, koľko tu zmárni sa gruntu, koľko tu strechy, opravy. V Nemecku tak rozvláčené hospodárske domy nevidíte nikde ako u nás. A v mestách veru tiež nie pre parádu stavajú domy na poschodia, ale preto len, že nemajú gruntu na široko sa rozostavovať. A to poschodie na dedine dá sa aj menšie a preto lacno stavať. Toho by ste sa mali chopiť a neobanovali by ste. Veď vám šikovný murár vyráta, čo by vás to nasmelo viacej stáť, ako keby ste stavali všetko oddelené.

**J. B.** V tomto čísle najdete uverejnené.

«**G.**», **bohoslevec v Ostr.** Mile radi by sme mali od Vás dobré veci, vieme, že sa Vám i dobre podaria.

**D. T. v Bosni.** Nezodpovedol naskrze. Oddali se ho večnému zabudnutiu.

**J. P. v M.** Zaznačili sme. Kalendár bude hotový okolo 25. t. m.

### Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 50 kilogramov.  
*Pšenica*: tiská K 10.15—10.60, peštianska K 10.10—10.40, belehradská K. 10.10—10.40, banátska (77 kilogramová) K. 10.05—10.45. — *Raž*: K. 7.25—7.45. — *Jačmeň* na krm K. 7.30—7.50. — *Ovos*: prvotriedny 7.00—7.20, druhotriedny 6.85—7.95. — *Kukurica*: K. 7.25—7.35. — *Repica*: K. 11.50—12.00. — *Prosó*: K. ————

#### Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	16.40	16.00	15.60	15.20	14.80	14.20	13.60
			č.	7	7½	8	
			K.	13.00	12.00	7.20	

**Otruby**: K. 5.80, hrubé K. 5.80.

**Datelinové semä**: lucerna K. 60.00 do 65.00 za 50 kilogr.

**Zemiaky**: ružové K. 8.00—8.50, žlté K. 10.00—11.00 za 100 kilo.

**Strova**: Veľký biely *bôb*: K. 10.75—11.00, tmavý K. 9.00—8.50, drobný K. 10.50—12.00, tarkavý K. ——. **Hrach**: K. 19.—13.00. — *Šošovica* veľká čistá K. 14.00—15.00. — *Konopné semä*: K. 9.00—10.00. — *Lanové semä*: prima K. 9.00—9.50. — *Rasca*: K. 28.00—29.00. — *Mak*: sivý K. 27.50—28.00, modrý K. 27.00—28.00. — *Ladník*: K. 7.00 do 7.50. Všetko 50 kilogr.

**Koloniálny tovar**: *Cukor* raffinovaný K. 80.00—80.50, kockový K. 81.50—85.00, kandis biely K. 82.00, žltý K. 79.00 za 100 kilogr. s pobravnou daňou.

**Petrolej**: americký (\*) vo veľkom prima K. 44.50 ruský (\*\*\*) K. 42.00 za 50 klgr.

**Lekvár**: srbský (1904) K. 10.00—12.50, slavonský (1904) K. 00.00—00.00 za 50 kilogr.

**Slivy**: bosenské (100 kusové) K. 11.50 do 11.75 srbské (80—85 kus.) K. 12.50—12.75.

**Spiritus**: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 155.50 do

156.00. Denaturalisovaný, k priemyselnými účelom jeden barill 58.00—59.00.

**Sviňská masť**: budapeštianska K. 68.50 do 69.00.

**Slanina**: vidiecka K. ———— mestská 3 kusová K. 60.50—60.50 za 50 klgr.

## VEĽKÝ KRACH!

V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú suchu zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocnenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajiarov nasledujúce náradie pošlem:

6 kusov veľmi fajnové stolové nože so pravdivou anglickou klingou  
 6 kusov amerického patentirovaného striebra vydlčky,  
 6 kusov amerického patentirovaného striebra jedacia ližice,  
 12 kusov amerického patentirovaného striebra kávové ližice,  
 1 kus amerického patentirovaného striebra polievkovú ližicu,  
 1 kus amerického patentirovaného striebra mliekovú ližicu,  
 6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčne.  
 2 kusy imponantné stolové svietniky,  
 1 kus tajnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusí predtýmto 40 zl. koštovali a včul len 6 zl. 60 kr. v najlavnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentirované striebra je jedna s vonku a s nūtra biela kova, ktorá striebornú farvu aj 25 rokov udrží začo ja garantirujem. Svedectvom tomu, že tento oznain

### neni kamstvo

zavazujem sa bár komu, komu sa náradie nepačí peniaze spätky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodlnú príležitosť použiť zebý si túto okrásľujúcu garnitūru nezaobstaral

**ktorá utešeným svadbo a iným darom je,**

d'alej do každej lepšej domácnosti príliž je súca, k dostaniu je výlučne len u

**A. HIRSCHBERGA**

amerického patentirovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B Telefon 14597.

Rozposielky na okolie s dobiereku alebo peniaze vopred v postaní. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).



Výťah s tisíce uznaiúciach listov:

S prvšou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitūru za 6 zl. 60 kr. Koložvár baron Bánffy jeho exell. S prvšou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. haloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zásielku s jedacím servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitūru 42 kusí na dobiereku s amerického patentirovaného striebra pošlú. Bozovič, Kr.-Sörrenska st. S. Keresztes hlavný slúžny.

## Na 90 dňovú próbu

zašlem každému **T. H. System-Anker Niklové-Roskopf-Patent hodinky**, ktoré sú primerané pre p. e. K. oficerov, žandárov, železničných úradnikov, a pre všetkých tých, ktorí dobré a mocnie hodinky do štrapácie potrebujú. A zavazujem sa obsah pred odbehom 90 dní bez všetkej srážky spätky poslat, jestli hodinky bez chyby budú mne spätky zaslané. Cena spolu už aj s retiazkov. Futrálom, taktiež jeden prsten so Simili-Brilliantom len 2 zl. 20 kr. Pri objednávke 4 kusov len 2 zl. Za dobré chodenie 5 ročnú písomnú záruku dám. Zásielky na dobiereku vybavuje továrna



## J. H. Rabinovicz

vo Viedni, VII., Lindengasse Liferant e. k. železničiarov.

Každá rodina

mala by vo vlastnom záujme len

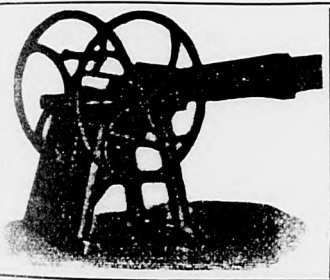
**Kathreiner**  
**Kneipp sladovú kávu**

akžto dodavok ku den-  
nej káve potrebovať.

04.1/d

**Páni hospodári!** Netreba vám via-  
cej hospodárske  
stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských  
drahšie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly znač-  
nej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mláťačky s oce-  
lovými guľčkovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu  
ľahšie, než ktorékoľvek  
iné. **Zentúre** dľa naj-  
novších modellov. **Zlep-  
šené rajtáre**. **Výborné**  
**sečkovice** amerikán-  
skeho a anglického sy-  
stému. **Triery**. **Strú-  
hadlá** na burgyňu. **Šro-  
tovníky** na zrno. **Stro-  
je** na siatie. **Pluhy**,  
**brány**. **Stroje** na re-  
zanie kapusty. **Mač-**



**kadlá** na syr, borievky a na hlynu. **Železné man-  
gle** na prádlo, **decimálne váhy** a **stroje** na lá-  
manie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

**MICHAL TRESKON**, fabrikant hospodár-  
skych strojov

v Bytči (Nagy-Bittse).

Polovlnené sukne v rozmanitých farbách, dobrej jakosti  
1 kus po 65—70 kr. **detské sukienky** 20 kr. **dobierkou**  
zasiela: **ADOLF JELINEK** v Lisku, p. p. **Jimra-  
mov** Morava. Tovar, jestli sa nehodí, príjemem nazpät'  
peniaze prinavrátim. Nespokojnosť je vylúčená.

Opravená elektrická  
**vačková lampa.**



Po pritlačení jedným prstom vy-  
dáva jasné elektrické lúče. **Upne**  
**nebezpečná!** Sila svetla je 2 1/2  
voltov. Sila svetla je úplne  
neodvislá od vetra a od počasia,  
snahu alebo dažďa. **Cena** jednej  
úplne opatrenej **vačkovej**  
elektrickej lampy je 3 kor-  
uny, so zväčšujúcou čočkou  
4 kor. Náhradná batteria 1 kor.

**POZOR:** Ne-kupujte bez-  
cenné napodobneniny, my dobre  
stojíme, zakiaľ' by náhradná  
batteria musela byť potrebná,  
za tri mesiace svetlo vydávajúce.  
Jediné hotové zariadenie. Roz-  
posiela sa na dobierku cestou  
F. Schwartz, elektrický-ruko-  
delný dom. **Viedeň**. IX/4. Sechs-  
schimmelgasse 23/G. prizemie.

**Na 60-dňovú próbu**



zašlem každému  
nové, **Mayer-  
sústavy An-  
ker-Nickel-  
Roskopf-Pa-  
tent-Remon-  
toir** hodinky,  
s peknou retiaz-  
kou a schránkou  
za **2 zl. 50 kr.**  
poštovou dobier-  
kou. Tri kusy  
**6 zl. 75 kr.** šesť  
kusov **12 zl.** —  
Najpríhodnejšie  
hodinky do práce  
pre jedného kaž-  
dého. **S roj-  
ročnou pi-  
sinnou zá-  
rukou.** V páde  
nezodpovedania, peniaze sa naz-  
pät' vráti. **Objednať** možno  
len v hlavnom sklade spoje-  
nej dielne na hodinky **Roskopf**

**Leopold Mayer,**

cis. a kráľ. spolahlivý a statočný  
zaopatrovateľ

**Viedeň, XIV., Maria-  
hilferstrasse 187/P.**

Chráňme sa od padelateľov.

**Pozor gazdovia!**

Kto chce lacné a dobré benzínmotory kúpiť, silné od  
jedného až do dvadsať koňskej sily, pritom aj odebíra  
všetky motorové popravky, nech sa hlási u Jozef Martin-  
kovicsa mašinist, Maniga, Nyitramegye.



Oznamy prijíma  
administracia „Krest'an“  
Budapešť, Szentkirályi-úlica 28/a. číslo.

# ASTMA pľúcový katár krvácanie pľúc, pľúcová nemoc a žalúdočných nemocíach

trpiaci nech prečítajú a nech si rozvážia tieto ohlasy, ktoré o uzdraveniach znejú. Každodenne dochádzajúcich listov je tu len maličkosť, ktoré sú bez všetkého pomerkovania na jav donesené, ponevač je to presvedčené, že trpiace obecnosť je vstave samo súdiť podľa tu prednesených správ. Výťah listov v malom premenení štýlu, znejú od slova. Vynechané sú všetky tie výkazy, ktoré o vďaka znejú, tak práve sú vynechané i všetky tie výkazy, ktoré kritizujú a posudzujú všetky predošlé liečenia. Originálne dopisy sú k obzreniu, a prosíme aby sa čím vo väčších kruhoch o týchto známosti rozšírila. **Uradne sa toto už stalo.** Od odstúpenia pravdy bár aj sprevádzajúcimi slovami, ktoré sa vzťahujú pri liečení dosiahnutého výsledku sa nemôže dovoliť, ba aj sú ostre trestané. Aby sme aj nezbehlým podľa našej možnosti po ruke boli, prv nežli by choroba už nastala, a aby pri najmenšom predznaku poznali, aby pomoc zavčas hladali, s týmto opíšeme v najviac pádoch pridané

**Predznaky:** Kašľania, často nútenia k dáveniu. — Vypľúvanie šľajmu. — Klania v prsach a v chrbtovej kosti. — Tlačenia v pleciach. — Nočné potenia. — Riadne studené ruky a nohy. — Ťažké dýchanie. — Dýchania neskoršie čujúce pískanie a hranie sprevádzajúca. — Pluvanie krvi, často neporiadne účinkovanie srdca spojené s veľkou bojazlivosťou, nespánlivosť, mrcha trávenie.

▼ záujme liečenia je potrebné riadne opísanie živobytia, pomenovanie, zaobranie, či sa nohy studené a udanie úplnej adresy:

**Kur-Institut „Spiro spero“, Dresden-Niederlössnitz, Schulstrasse 81/g.**

## 25 ročný katár.

V 18. roku som ochorel, lebo v rozpálenosti som vodu pil. Veľký kašeľ som mal, a keď som stúpil, ťažko som vedel dýchať. Po jednom roku som ztratil, t. j. po roku ma opustilo, ale neskoršie som chorobu túto zpätky dostal, najviac som trpel vo veľkej horúčosti, v jaseňi a v špatnom čase. Stav tento vždy väčší bol, tak že som myslel, že sa zadusím. Doktor mi len ulavil ťažkosť moju, ustavičný kašeľ natoľko ma sosalil, že som len sedieť mohol, v poslednom čase ale od všetkých boľavostí som len sedieť mohol, v poslednom a toto obyčajne 4—5 dní trvalo, odpočinku so nikdy nemal. Doktor mi povedal, že mojej nemoci není pomoc len ulávenie. Posledný doktor mi povedal, že mám katár, naposledy ale keď už celkom slabý a chudý som, lež aj život som zúnoval, čítal som o liečiacom ústave «Spiro spero», ku ktorému som sa aj obrátil o pomoc. Zprvoti sa mi zdalo, že horšie sa cítim, no ale o 3 týždne som sa lepšie cítil, od tohto času veľmi friško som sa liečil a aj posteľ som zanechal a chvala Bohu aj zamestnanie som zaujal, ktoré som pre nemoc opustil musel, a aj dneska som tu bez toho, žeby z nemoci aj najmenej badal. Za povinnosť si držím vďaka odať za mne danú radu a lieky a hotový som ústav «Spiro spero» aj bárkomu odporúčať, kto v nemoci takejto trpí.

S úctou

Anton Deisl, Steyr (Hornia Austrlia), Duckertstr. 17.

## Astma pľúcový katár.

Dľa najlepšieho mojego vedomia dávam na javo pochádzania a liečenia mojej nemoci. Bez všetkých predznakov, jedno ráno som zbadal v hrdle chrchlajúce a pískajúce hlasy. Probval som vykašťať, ale bolo darobné a pritom ma aj zadušalo, záduch väčšej a väčšej miere nastával, pri najmenšom násilení som sa strašne potil, čo veľmi zlé následky malo. Kašľanie ma tak strašne napádalo, že som nie zrietka bez seba ostal.

Samo sebou sa rozumie, že v takomto položení som ani pracovať ani ležať nemohol, bol som prinútení celý deň a noc sediaci stráviť.

Pri najmenšom pohnutí ma strašne zadušalo. Bol by som rád býval, keby čím skôr koniec bolo somnou. Bol som napolutovania. Hľadal som pomoc v časopisoch, kde som aj našiel takzvaní **astmový prach**, ktorí mi aspoň poľachčili, ale o vykurovanie ani reči nebolo. Asi za dva roky som upotrebil za 70 mariek.

V tom čase mi odporúčali liečujúci ústav „Spiro Spero“ a som sa odhodlal že ešte aj toto oprobujem. Už po prvých nariadeniach čo som obdržal, povzbudilo vo mne smelosť a úfania. A toto poslednie liečenie bolo najlepšie. Všetké nariadenia som usilovne z energiou previedol, a musím povedať že po Bohu len im ďakovať môžem za moje uzdravenie. Usilovať sa budem pri každej príležitosti jejich liečenie odporúčať. Zostávam s úplnou úctou a vďakou

Franc Xaver Wagner, Haunstetten (Bavorsko).

Za opravdivosť rukopisu Haunstetten (Bavorsko).

(P.)

E. Hüber, mešťanosta.

## Pľúcny katár.

Pred dvoma rokmy som ochorela na pľúcnu nemoc. Prv nežli by som bola lekársku pomoc hľadala, som za čas odľahovala. Všetliaké

lieky som užívala, ale bez všetkého výsledku a takto som sa celkom uspokojila s mojou nemocou a trpela som do februára tohoto roku až som z nenazdania čítala o liečiacom ústave „Spiro spero“ a som sa listovne obrátila na ústav tento, odkiaľ som o tri dni dostala liečujúce nariadenia. Dľa nariadenia som sa hneď začala opatrovať a o pár týždňov som už o polachčenie so dňa na deň vo väčšom stupni cítila. Moje úplné vyliečenie môžem ďakovať jedine liečujúcomu ústavu „Spiro spero“. Tento ústav môžem každému trpiacemu odporúčať, pričom sa aj liečujúce výdavky veľmi ľavne

Emma Kratzer, strojnícova žena.

Ingolstadt, Münzbergstrasse 7.

## Pľúcna nemoc, krvácanie pľúc.

Skrz presilenie v robote som ochorel v roku 1899. na pľúcnu nemoc, s ktorej som sa vyliečil na čas zakiaľ som lekársku pomoc upotrebil.

Nevedel som, že takáto vnútorná nemoc potrebuje neprestajnú opateru. V roku 1901. som znovu dostal pľúcny katár, pričom ma mnoho rázy krv zaliala a tak som oslabil, že som bol prinútení do postele ľahnúť. Príčina mojej nemoci bola zas presilenie v robote a mrcha povetrie atď.

Až som sa v novinách dočítal o liečujúcom ústave „Spiro spero“ Niederlössnitz pri Dreze, a dľa zadržania udaní nariadeniach sa mi podarilo moju nemoc celkom odstrániť a úfam, že sa mi ani viac nenavrátí, opakujúc moju vďaka zostávam s úctou

Ján Buxbaum.

Haselbach pri Stockerau Dol.-Austria.

Za opravdivosť ručí obecné predstavenstvo.

Kronberger, obecný predstavený.

## Žalúdočná a črevová choroba.

Pre tento zázračný výsledok som povďačný ústavu «Spiro spero», ktorý mňa vyliečil. Za 18 rokov som trpel na mrcha trávenie a na slabosť žalúdka. Vždy som bol nadutý a riadnu stolicu som mal z upotrebovania liekov. Ani spať som nemohol, a v nohách som cítil trpnutie, pre ktoré som sa ani len pohnúť nemohol. Viac ráz som závrat mal. Ruky a nohy som viac ráz studené mal. Počas mojej choroby som nesmel ces'o a cušpajz užívať, čo ma skoro do zúfania donieslo. Od mnohých lekárov som sa dal liečiť, bez toho aby bol nejaký výsledok dosiahnuť. Vtedy ma upozornili v časopisoch zjavenom «Spiro spero», a ja som sa aj rýchle odhodlal jeho liečeniu, ktorý aj za krátky čas dokazal jeho cieľ v úplnom upotrebenia liečenia tak, že sa mi prinavrátala chuť do jedenia, a stolicu som mal vždy a vždy riadnejšiu, spánok som mal riadny. A neskoršie som strávil všetky jedlá a o 4 mesiace som bol úplne zdravý. Toto môžem podakovať len ústavu «Spiro spero» že v 70 ročnom mojom veku od dlho ročnej nemoci som sa oslobodil. Istý výsledok a ľavne liečenie bár komu — kto v takejto nemoci — trpí vrele odporúčam ústavu

s úctou Terezia Horn, Wien 16 Stillfriedplatz 5.

Úpravy liečenia listovne bez všetkého prikazu je možné. Listy prosíme výlučne v nemeckej reči písať.